

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 Rs 822256 21 Spp
Sarajevo, 11.06.2021. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u parničnom postupku tužitelja Aide Bajraktarević i dr., koje zastupa punomoćnik Senka Kulović, advokat iz Sarajeva, protiv tuženog Kantona Sarajevo, Kantonalno tužilaštvo, koga zastupa Pravobranilaštvo Kantona Sarajevo, radi isplate naknade na ime dežurstva, odlučujući o zahtjevu za rješavanje spornog pravnog pitanja Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 822256 19 Rs od 19.04.2021. godine, na osnovu odredbe člana 61d. stav (1) i člana 61e. stav (1) Zakona o parničnom postupku („Službene novine FBiH“ broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), u sjednici Građanskog odjeljenja održanoj 11.06.2021. godine donio je:

ODLUKU

Rad u obavljanju dežure tužilaca, nosilaca pravosudne funkcije, nema karakter prekovremenog rada.

Obrazloženje

Općinski sud u Sarajevu zahtjevom broj: 65 0 Rs 822256 19 Rs od 19.04.2021. godine pokrenuo je, na prijedlog tuženog, postupak pred Vrhovnim sudom Federacije BiH radi rješavanja spornog pravnog pitanja, a koja glase:

- „da li dežure tužitelja u Kantonalnom tužiteljstvu Kantona Sarajevo imaju karakter prekovremenog rada, kao i
- da li se naknada za prekovremeni rad, odnosno uvećanje plaće po tom osnovu može temeljiti i utvrditi analognom primjenom člana 26. Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti? “

U obrazloženju zahtjeva navodi da je pred tim sudom u toku parnični postupak pokrenut po tužbi tužitelja radi isplate naknade za dežurstva. Tužbenim zahtjevom tužitelji traže da im tuženi na ime naknade za prekovremeni rad za period od 01.11.2016. do 31.12.2019. godine isplati iznos od po 1.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom. Rješenjem tog suda spojene su parnice po pojedinačnim tužbama radi zajedničkog raspravljanja. Uz zahtjev je dostavio predmet tog suda broj 65 0 Rs 822256 19 Rs.

Općinski sud u Sarajevu ističe da su tužitelji imenovani nosioci pravosudne funkcije – tužioci u Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo, da pored redovnog rada obavljaju i 24-satne dežure u skladu sa odlukom glavne tužiteljice, da za ovaj rad ne primaju odgovarajuću naknadu ili je primaju neredovno i nedovoljno, da ova naknada nije propisana Zakonom o plaćama i

drugim naknadama sudija i tužilaca u FBiH. Tužitelji smatraju da rad u dežurstvu ima karakter prekovremenog rada ukazivanjem na član 6.c Zakona o plaćama i drugim naknadama sudija i tužilaca u FBiH, da vlada FBiH nije ispunila svoju obavezu iz stava 2. tog člana, da analognom primjenom člana 26. Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti se određuje postotak uvećanja osnovne plaće. Ukazuju da njihovi saradnici koji im pomažu u obavljanju dežurstva za taj rad ostvaruju pravo naknade po osnovu prekovremenog rada u smislu pomenute odredbe kolektivnog ugovora, čime je napravljena razlika, nosioca tužilačke funkcije, sa jedne strane, te službenika i namještenika uposlenih u tužilaštvu, sa druge strane.

Tuženi je osporio tužbeni zahtjev osnovom navoda da se dežurstvo definiše kao radno vrijeme i provodi na radnom mjestu. Za vrijeme dežure osoba ne može biti kod kuće i slobodno upravljati svojim vremenom, a općepoznato je da tužioci svoje dežurstvo, izvan redovnog radnog vremena, ne provode na radnom mjestu nego po potrebi, odnosno pozivu, dolaze na radno mjesto ili na lice mjesta ili samo putem telefona daju određene upute i naloge.

Kao razloge zbog kojih je podnio predmetni zahtjev Općinski sud u Sarajevu ističe da u Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo radi blizu dvije stotine tužilaca i postoji realna mogućnost za podnošenje novih tužbi, a u istom statusu su i sudije općinskog i kantonalnog suda koji jednako, kao i tužioci imaju obavezu obavljanja rada u dežuri.

Općinski sud u Sarajevu daje svoje sopstveno tumačenje, prema kojemu, rad u tužilačkoj dežuri ne predstavlja odstupanje od redovnog rada pa nije osnovano toj vrsti rada dati karakter prekovremenog rada sa stanovišta člana 38. Zakona o radu. Međutim, vrijeme koje tužilac efektivno provede na radu, za vrijeme trajanja dežure, predstavlja višak radnih sati u odnosu na redovan fond radnih sati, te bi se kao takav mogao tretirati kao sati prekovremenog rada. Dežurstvo u osnovi predstavlja pripravnost za rad, dežurni nije u mogućnosti slobodno raspolagati svojim vremenom, mora biti dostupan ukoliko se iskaže potreba za poduzimanjem tužilačke radnje. Uvećanje plaće za ovu vrstu rada nije propisana Zakonom o plaćama i drugim naknadama sudija i tužilaca u FBiH, a niti Zakonom o radu. Kolektivni ugovor koji se primjenjuje na službenike organa uprave i sudske vlasti propisuje uvećanje plaće za prekovremeni rad i naknadu za pripravnost. Evidentno je da su tužioci dovedeni u nepovoljniji položaj u odnosu na službenike i namještenike koji im pružaju pomoć u radu, međutim primjena tog kolektivnog ugovora je određena članom 1. tog kolektivnog ugovora i svako ekstenzivno tumačenje i analogna primjena na tužilačke dežure bila bi bez valjanog osnova.

Odredbom člana 61. a) Zakona o parničnom postupku je propisano da ako u postupku pred prvostepenim sudom u većem broju predmeta postoji potreba da se zauzme stav o spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupku pred prvostepenim sudovima, prvostepeni sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke zahtjevom pokrenuti postupak pred Vrhovnim sudom Federacije radi rješavanja spornog pravnog pitanja.

Odredbom člana 61. b) stav 1. istog zakona propisano je da zahtjev iz člana 61. a) stav 1. ovog zakona treba sadržavati kratak prikaz utvrđenog stanja stvari u konkretnoj pravnoj stvari, navode stranke o spornom pravnom pitanju i razloge zbog kojih se sud obraća za rješavanje spornog pravnog pitanja, te je propisano da će sud uz zahtjev priložiti i sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja. Odredbom člana 61. c) stav 2. Zakona o parničnom postupku je propisano da će Vrhovni sud Federacije odbaciti kao nedozvoljen zahtjev ako je o takvom zahtjevu već donio odluku.

Nakon što je utvrđeno da predmetni zahtjev ispunjava sve pretpostavke za meritorno odlučivanje, u sjednici Građanskog odjeljenja ovog suda zauzet je stav o spornom pravnom pitanju kao u izreci ove odluke, a iz slijedećih razloga:

Odredbom člana 45. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH¹ propisano je da je osnovno pravo i osnovna dužnost tužioca je otkrivanje i gonjenje učinioca krivičnih djela koja su u nadležnosti suda.

Odredbom člana 56. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo, broj: A-20/16 od 06.01.2016. godine propisano je da u cilju osiguranja neprekidnog tužilačkog rada punih 24 sata dnevno i za vrijeme praznika i drugih neradnih dana uspostavlja se stalna služba dežurstva u kojoj dežurni tužilac preuzima sve radnje i mjere u cilju vršenja prava i obaveza koje ima tužilac u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Federacije BiH.

Imajući u vidu navedene odredbe proizilazi da dežurstvo tužioca je poseban uslov rada tužilačke pravosudne funkcije, odnosno specifičnost u obavljanju neprekidnog tužilačkog rada u cilju vršenja te funkcije. Građansko odjeljenje ovog suda je shvatanja da rad tužioca u dežurstvu izvan radnog vremena ne može se podvesti pod institut prekovremenog rada iz člana 38. stav 1. Zakona o radu² kao opšteg propisa radnog zakonodavstva. Pri ovom ima se u vidu da pojam prekovremenog rada ne definiše Zakon o plaćama i drugim naknadama sudija i tužilaca u FBiH³ iako u odredbi člana 6.c normira ovu vrstu rada, te noćni rad, rad u neradne dane i rad u dane državnih praznika. Temeljem načela supsidijariteta institut prekovremenog rada tumači se u smislu odredbe člana 38. stav 1. Zakona o radu, budući da drugačije nije određeno Zakonom o plaćama i drugim naknadama sudija i tužilaca u FBiH a koji se primjenjuje kao specijalni zakon (član 1. tog zakona).

Ovo, tim prije što Vlada Federacije BiH nije ispunila svoju obavezu iz odredbe člana 6.c stav 2. tog zakona - donošenja provedbenog propisa kojim treba utvrditi uslove za ostvarivanje prava naknade po tim oblicima rada (prekovremenog, noćnog, rada u neradne dane i u dane državnih praznika) i visinu naknade.

Budući da pravo naknade za dežurstvo tužilaca (aktivno i pasivno/pripravnost) zakonodavac nije utvrdio Zakonom o plaćama i drugim naknadama sudija i tužilaca u FBiH ili drugim važećim propisom, to u rješavanju predmetnog zahtjeva Građansko odjeljenje ovog suda imalo je u vidu odredbe sadržane u pozitivnim propisima za sporni pravni odnos (sud je vezan pravnom normom, nije zakonodavac).

S obzirom na pravni zaključak da rad tužioca u povodu dežurstva koje se obavlja radnim danom izvan redovnog radnog vremena, u dane sedmičnog odmora, neradne dane i dane državnih praznika nema karakter prekovremenog rada, Građansko odjeljenje ovog suda smatra da nije potrebno posebno obrazlagati odgovor na preostalo pitanje o visini naknade analognom primjenom člana 26. Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti⁴.

Slijedom izloženog odlučeno je kao u izreci temeljem odredbe člana 61d. stav 1. i člana 61e. stav 1. Zakona o parničnom postupku.

¹ Službene novine FBiH, broj od 35/03 do 74/20

² Službene novine FBiH, broj 43/16 i 89/18

³ Službene novine FBiH, broj 72/05, 22/09 i 55/13

⁴ Službene novine FBiH, broj 16/18

Neovisno o svemu navedenom, osnovom stanja u spisu predmeta, Građansko odjeljenje ovog suda zapaža da je Općinski sud u Sarajevu svojim zahtjevom pokrenuo postupak pred Ustavnim sudom BiH za ocjenu saglasnosti Zakona o plaćama i drugim naknadama sudija i tužilaca u FBiH, u dijelu naknada a zbog izostanka regulative prava posebnog dodatka za rad na ime naknade za dežurstva pravosudnih dužnosnika.

Predsjednica Građanskog odjeljenja
Vrhovnog suda Federacije BiH
Slavica Čindrak, s.r.